ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

15. června 2006 *

Ve věci C-466/04,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Tribunal Superior de Justicia de Cantabria (Španělsko) ze dne 1. října 2004, došlým Soudnímu dvoru dne 3. listopadu 2004, v řízení

Manuel Acereda Herrera

proti

Servicio Cántabro de Salud,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení P. Jann, předseda senátu, K. Schiemann, N. Colneric, K. Lenaerts (zpravodaj) a E. Juhász, soudci,

* Jednací jazyk: španělština.

generální advokát: L. A. Geelhoed,
vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 24. listopadu 2005,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za španělskou vládu E. Braquehaisem Conesou a J. M. Rodríguezem Cárcamem, jako zmocněnci,

— za belgickou vládu M. Wimmerem, jako zmocněncem,

— za Irsko D. O'Haganem, jako zmocněncem, ve spolupráci s N. Hyland, BL,

— za kyperskou vládu C. Lycourgosem, jako zmocněncem,

— za polskou vládu E. Buczkowskou a T. Nowakowskim, jako zmocněnci,

— za finskou vládu T. Pynnä, jako zmocněnkyní,

— za vládu Spojeného království S. Nwaokolo, jako zmocněnkyní, ve spolupráci se S. Lee, barrister,

— za Komisi Evropských společenství R. Vidalem a D. Martinem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 19. ledna 2006,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 22 a 36 nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství (Úř. věst. L 149, s. 2; Zvl. vyd. 05/01, s. 35), ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996 (Úř. věst. L 28, s. 1; Zvl. vyd. 05/03, s. 3, dále jen „nařízení č. 1408/71"), jakož i výkladu článků 10 ES, 12 ES, 49 ES, 81 ES, 82 ES, 87 ES a 249 ES.

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu vzniklého v důsledku odmítnutí Servicio Cántabro de Salud (veřejná zdravotní služba autonomní oblasti Kantábrie, dále jen „SCS“) uhradit výdaje na cestu, pobyt a stravu vynaložené M. Aceredou Herrerou, s bydlištěm ve Španělsku, na nemocniční péči ve Francii, jakož i výdaje vynaložené jeho rodinným příslušníkem, který jej doprovázel.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

3 Článek 22 nařízení č. 1408/71, nazvaný „Pobyt mimo příslušný stát – Návrat do místa bydliště v jiném členském státu nebo přemístění bydliště do jiného členského státu během nemoci nebo mateřství – Potřeba odjet do jiného členského státu za účelem vhodného léčení“, stanoví:

„1. Zaměstnaná osoba nebo osoba samostatně výdělečně činná, která splňuje podmínky právních předpisů příslušného státu pro vznik nároku na dávky, případně s přihlédnutím k článku 18, a

a) jejíž stav vyžaduje okamžité dávky během pobytu na území jiného členského státu

nebo

[...]

c) která získá povolení příslušné instituce k odjezdu na území jiného členského státu za účelem léčení přiměřeného jejímu zdravotnímu stavu,

má nárok:

i) na věcné dávky poskytované na účet příslušné instituce institucí místa pobytu [...] podle jí uplatňovaných právních předpisů, jako by u ní byla pojištěna; doba, po kterou jsou dávky poskytovány, se však řídí právními předpisy příslušného státu;

ii) na peněžité dávky poskytované příslušnou institucí podle jí uplatňovaných právních předpisů [...]

2. [...]

Povolení požadované podle odst. 1 písm. c) nelze odmítnout, pokud je příslušné léčení součástí dávek stanovených právními předpisy členského státu, na jehož území má dotyčná osoba bydliště, a pokud jí nemůže být toto léčení poskytnuto v obvyklé době nezbytné pro získání dotyčného léčení v členském státě bydliště, s přihlédnutím k jejímu současnému zdravotnímu stavu a možnému [pravděpodobnému] průběhu nemoci.

[...]"

4 Článek 23 nařízení č. 1408/71 zní takto:

„1. Příslušná instituce členského státu, jehož právní předpisy stanoví, že se peněžité dávky vypočítávají na základě průměrného příjmu nebo průměrných příspěvků, stanoví tento průměrný příjem nebo příspěvky výhradně ve vztahu k příjmům nebo příspěvkům zjištěným během dob získaných podle uvedených právních předpisů.

2. Příslušná instituce členského státu, jehož právní předpisy stanoví, že se peněžité dávky vypočítávají na základě paušálních příjmů, přihlíží výlučně k paušálním příjmům nebo případně k průměrným paušálním příjmům za doby získané podle uvedených právních předpisů.

3. Příslušná instituce členského státu, jehož právní předpisy stanoví, že výpočet peněžitých dávek závisí na počtu rodinných příslušníků, vezme v úvahu i rodinné příslušníky dotyčné osoby, kteří mají bydliště na území jiného členského státu, jako by měli bydliště na území příslušného státu."

5 Článek 36 nařízení č. 1408/71 stanoví:

„1. Věcné dávky poskytované na základě této kapitoly institucí jednoho členského státu na účet instituce jiného členského státu jsou plně nahrazeny.

2. Náhrady uvedené v odstavci 1 se určují a provádějí postupem stanoveným prováděcím nařízením uvedeným v článku 98, buď na základě prokázaných skutečných výdajů, nebo paušální částkou.

Používají-li se paušální částky, musí být takové, aby zajistily, že se náhrada co nejvíce blíží skutečným výdajům.

3. Dva nebo více členských států nebo příslušné úřady těchto členských států mohou stanovit jiné způsoby náhrady nebo se mohou zříci všech náhrad mezi orgány [institucemi], které podléhají jejich pravomoci."

6 Článek 59 nařízení č. 1408/71, nazvaný „Náklady na převoz osoby, která utrpí pracovní úraz nebo u které je zjištěna nemoc z povolání", v kapitole věnované pracovním úrazům a nemocem z povolání zní takto:

„1. Příslušná instituce členského státu, jehož právní předpisy stanoví úhradu nákladů na převoz osoby, která utrpí pracovní úraz nebo u které je zjištěna nemoc z povolání, buď do místa jejího bydliště, nebo do nemocnice, uhradí tyto náklady do odpovídajícího místa na území jiného členského státu, kde má osoba bydliště, za předpokladu, že tento převoz předem povolí; přitom náležitě přihlíží k důvodům, které převoz ospravedlňují. Povolení není vyžadováno v případě příhraničního pracovníka.

2. Příslušná instituce členského státu, jehož právní předpisy stanoví úhradu nákladů na převoz těla osoby, která utrpí smrtelný pracovní úraz, na místo pohřbu, uhradí tyto náklady v souladu s jí uplatňovanými právními předpisy na odpovídající místo na území jiného členského státu, kde měla osoba bydliště v době úrazu."

7 V souladu s články 18 a 24 nařízení Rady (EHS) č. 574/72 ze dne 21. března 1972, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 1408/71 (Úř. věst. L 74, s. 1; Zvl. vyd. 05/01, s. 83), ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením č. 118/97, dále jen „nařízení č. 574/72"), pobírání peněžitých dávek podle čl. 22 odst. 1 písm. c) bodu ii) nařízení č. 1408/71 je obecně podmíněno předložením „oznámení o zastavení práce nebo, stanoví-li tak právní předpisy uplatňované příslušnou institucí nebo institucí místa bydliště, potvrzení o pracovní neschopnosti vydané lékařem ošetřujícím dotyčného pracovníka".

8 Jak vyplývá z rozhodnutí správní komise Evropských společenství pro sociální zabezpečení migrujících pracovníků č. 153 (94/604/ES) ze dne 7. října 1993 o vzorech formulářů nezbytných k uplatňování nařízení č. 1408/71 a č. 574/72 (E 001, E 103-E 127) (Úř. věst. 1994, L 244, s. 22), je formulář E 112 potvrzením vyžadovaným k uplatnění čl. 22 odst. 1 písm. c) bodu i) nařízení č. 1408/71.

Vnitrostátní právní úprava

9 K datu vstupu nařízení č. 1408/71 v platnost ve Španělsku, tedy ke dni 1. ledna 1986, byla otázka zdravotní péče poskytované službami mimo vnitrostátní zdravotnický systém upravena článkem 18 nařízení č. 2766/1967 ze dne 16. listopadu 1967 o úpravě zdravotní péče a organizaci lékařských služeb všeobecného systému sociálního zabezpečení (BOE č. 354, ze dne 28. listopadu 1967, s. 16425).

10 Tento článek v podstatě stanovil, že pojištěnec, který se rozhodne obrátit se na jiné služby než ty, které mu byly určeny příslušným orgánem, v zásadě nemá právo na náhradu vzniklých výdajů (odstavec 1). Výjimečně bylo stanoveno právo na náhradu, buď pokud dotčený orgán „bezdůvodně odmítl" poskytnout pojištěnci péči, kterou

vyžadoval jeho zdravotní stav (odstavec 3), anebo pokud si využití služeb mimo vnitrostátní zdravotnický systém vyžádala „naléhavá potřeba životně důležité péče" (odstavec 4).

11 Podle údajů poskytnutých předkládajícím soudem výdaje nahraditelné v případech uvedených v čl. 18 odst. 3 a 4 nařízení č. 2766/1967 zahrnují, na základě vnitrostátní judikatury a správní praxe orgánů zodpovědných za vnitrostátní zdravotnický systém, výdaje na cestu, pobyt a stravu vynaložené pojištěncem a případně osobou, která jej musela doprovázet z důvodu jeho zdravotního stavu.

12 Předkládající soud upřesňuje, že při vstupu nařízení č. 1408/71 v platnost ve Španělsku se nárok na náhradu těchto výdajů rozšířil na případy uvedené v čl. 22 odst. 1 písm. a) a c) uvedeného nařízení z důvodu, že první z těchto případů je srovnatelný s případem uvedeným v čl. 18 odst. 4 nařízení č. 2766/1967 a druhý s případem uvedeným v odstavci 3 tohoto článku.

13 Uvedený článek 18 byl zrušen a nahrazen článkem 5 královského nařízení č. 63/1995 ze dne 20. ledna 1995 o poskytování péče v rámci vnitrostátního zdravotnického systému (BOE č. 35, ze dne 10. února 1995, s. 4538).

14 Na základě tohoto článku 5 je nyní úhrada výdajů souvisejících se zdravotní péčí poskytnutou mimo strukturu vnitrostátního zdravotnického systému možná pouze „[v] případě, kdy byla naléhavá, okamžitá a životně důležitá péče poskytnuta mimo vnitrostátní zdravotnický systém" a je-li prokázáno, „že nebylo možné využít včas služeb uvedeného systému a že tato výjimka nebyla zneužita nebo použita neoprávněně" (odstavec 3).

15 Podle údajů obsažených v předkládacím rozhodnutí v důsledku změny právních předpisů uvedené v předchozím bodě zanikl nárok, dříve stanovený v čl. 18 odst. 3 nařízení č. 2766/1967, na náhradu výdajů na zdravotní péči v případě, kdy příslušná instituce neodůvodněně odmítne dotčené osobě poskytnout péči. V důsledku toho nemá od této změny případ uvedený v čl. 22 odst. 1 písm. c) nařízení č. 1408/71, jenž byl považován za srovnatelný s tímto případem, již žádnou spojitost s vnitrostátní právní úpravou náhrady výdajů na cestu, pobyt a stravu souvisejících s nemocniční péčí v jiném členském státě. Náhrada takových výdajů je naproti tomu stále možná v případě uvedeném v čl. 22 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1408/71 z důvodu srovnatelnosti tohoto případu s případem uvedeným v čl. 5 odst. 3 královského nařízení č. 63/1995.

Skutkový základ sporu v původním řízení a předběžné otázky

16 Manuel Acereda Herrera je pojištěný v rámci vnitrostátního zdravotnického systému jako osoba samostatně výdělečně činná.

17 V červenci 2002 byl přijat jako naléhavý případ do nemocničního zařízení spadajícího pod SCS, kde mu byla zjištěna závažná nemoc. Tato nemoc byla léčena v tomto nemocničním zařízení.

18 Manuel Acereda Herrera, domnívaje se, že toto léčení bylo vzhledem k jeho zdravotnímu stavu nedostatečné, požádal dne 19. srpna 2002 u příslušné instituce o vydání formuláře E 112, aby mohl být léčen v nemocnici ve Francii.

19 Dne 17. ledna 2003 mu byl vydán uvedený formulář, s dobou platnosti jeden rok. SCS uhradila náklady na nemocniční péči poskytnutou ve Francii.

20 V rámci tohoto léčení odjel M. Acereda Herrera několikrát do Francie, a to v doprovodu rodinného příslušníka z důvodu svého špatného zdravotního stavu. Požádal SCS o náhradu výdajů na cestu, pobyt a stravu vzniklých v důsledku těchto přesunů. Celková výše těchto výdajů dosáhla 19 594 eur.

21 SCS tuto žádost zamítla. M. Acereda Herrera podal proti tomuto zamítavému rozhodnutí žalobu k Juzgado de lo Social n° 1 de Santander, který tuto žalobu rozsudkem ze dne 17. listopadu 2003 zamítl.

22 Manuel Acereda Herrera podal proti tomuto rozsudku odvolání k Tribunal Superior de Justicia de Cantabria.

23 Tribunal Superior de Justicia de Cantabria, maje pochybnosti o výkladu práva Společenství, se rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Mají být čl. 22 odst. 1 písm. c), čl. 22 odst. 2 a článek 36 nařízení [č. 1408/1971] vykládány v tom smyslu, že pojištěnec, který získal povolení příslušné instituce k odjezdu na území jiného členského státu za účelem přiměřeného léčení, má právo na náhradu výdajů na cestu, pobyt a stravu na území členského státu, do nějž odjíždí, ze strany instituce, která udělila povolení?

2) V případě kladné odpovědi na první otázku: existuje v právu Společenství nějaké pravidlo nebo kritérium, podle nějž je třeba stanovit výdaje, které se nahrazují, a jejich výši?

3) V případě záporné odpovědi na první otázku: je to, že členský stát rozvíjí ustanovení nařízení Společenství prostřednictvím vnitrostátních právních předpisů, jimiž stanoví pravidla, která doplňují obsah nařízení a zavádějí odlišnou úpravu případů, na něž se v nařízení vztahuje stejný právní režim, tak, že to odrazuje občany od využívání určitých možností a práv, jež jim přiznává právní úprava Společenství, slučitelné s rozdělením pravomocí mezi členské státy a orgány Společenství, stanoveným ve Smlouvě a konkrétně v článku 10 Smlouvy [...], jakož i s právní povahou nařízení Společenství upravenou v článku 249 ES [...]? Konkrétně, je to, že Španělské království zachovává ustanovení vnitrostátního práva, která poskytují pojištěncům v rámci systému sociálního zabezpečení dodatečná práva na dávky nad práva udělená v článku 22 výše uvedeného nařízení, ovšem s rozlišením mezi různými případy zahrnutými v tomto nařízení, takže dodatečné dávky jsou poskytovány ve všech případech s výjimkou případu uvedeného v čl. 22 odst. 1 písm. c), aniž by existovalo objektivní, přiměřené a rozumné odůvodnění takového rozlišení, slučitelné se Smlouvou a s nařízením [č. 1408/71]?

4) V každém případě:

a) Je vnitrostátní ustanovení, jako je čl. 5 odst. 3 královského nařízení č. 63/1995, které zrušením čl. 18 odst. 3 nařízení č. 2766/1967 ruší možnost pojištěnce v rámci španělského veřejného systému sociálního zabezpečení získat náhradu výdajů na zdravotní péči poskytnutou zdravotnickými zařízeními nebo odborníky usazenými na španělském území, pokud mu péče, na kterou má nárok, nemůže být veřejným systémem poskytnuta v přiměřené lhůtě, s přihlédnutím k jeho stávajícímu zdravotnímu stavu a pravděpodobnému průběhu nemoci, ačkoliv řídící orgán systému sociálního zabezpečení je v takovém případě povinen pojištěnci povolit

léčení ve zdravotnických zařízeních nebo u zdravotnických odborníků usazených na území členských států jiných než Španělsko, slučitelné se zákazem jakékoliv diskriminace na základě státní příslušnosti stanoveným článkem 12 ES?

b) Je vnitrostátní ustanovení, jako je čl. 5 odst. 3 královského nařízení č. 63/1995, které zrušením čl. 18 odst. 3 nařízení č. 2766/1967 ruší možnost pojištěnce v rámci španělského veřejného systému sociálního zabezpečení získat náhradu výdajů na zdravotní péči poskytnutou zdravotnickými zařízeními nebo odborníky usazenými na španělském území, pokud mu péče, na kterou má nárok, nemůže být veřejným systémem poskytnuta v přiměřené lhůtě, s přihlédnutím k jeho stávajícímu zdravotnímu stavu a pravděpodobnému průběhu nemoci, ačkoliv řídící orgán systému sociálního zabezpečení je v takových případech povinen pojištěnci povolit léčení ve zdravotnických zařízeních nebo u zdravotnických odborníků usazených na území členských států jiných než Španělsko, slučitelné s volným pohybem služeb zaručeným článkem 49 a následujícími ES?

c) Je vnitrostátní ustanovení, jako je čl. 5 odst. 3 královského nařízení č. 63/1995, které zrušením čl. 18 odst. 3 nařízení č. 2766/1967 ruší možnost pojištěnce v rámci španělského veřejného systému sociálního zabezpečení získat náhradu výdajů na zdravotní péči poskytnutou zdravotnickými zařízeními nebo odborníky usazenými na španělském území, pokud mu péče, na kterou má nárok, nemůže být veřejným systémem poskytnuta v přiměřené lhůtě, s přihlédnutím k jeho stávajícímu zdravotnímu stavu a pravděpodobnému průběhu nemoci, ačkoliv řídící orgán systému sociálního zabezpečení je v takových případech povinen pojištěnci povolit léčení ve zdravotnických zařízeních nebo u zdravotnických odborníků usazených na území členských států jiných než Španělsko, slučitelné s ustanoveními článků 81 ES, 82 ES a 87 ES o hospodářské soutěži?"

K předběžným otázkám

K prvním dvěma otázkám

24 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 22 odst. 1 písm. c) a odst. 2, jakož i článek 36 nařízení č. 1408/71 mají být vykládány v tom smyslu, že pojištěnec, který získal povolení příslušné instituce k odjezdu do jiného členského státu za účelem léčení přiměřeného jeho zdravotnímu stavu, má nárok na náhradu výdajů na cestu, pobyt a stravu, souvisejících s tímto přesunem za účelem léčení, ze strany uvedené instituce.

25 Jak zdůraznila finská vláda ve svém písemném vyjádření, čl. 22 odst. 1 písm. c) nařízení č. 1408/71 uvádí taxativně druhy dávek, jichž se může domáhat pojištěnec, který má povolení vydané příslušnou institucí.

26 Uvedený článek přiznává takovému pojištěnci nárok jednak na „věcné dávky" poskytované na účet příslušné instituce institucí členského státu pobytu podle jí uplatňovaných právních předpisů [bod i)], a jednak na „peněžité dávky" poskytované příslušnou institucí podle jí uplatňovaných právních předpisů, s výhradou případné dohody mezi touto institucí a institucí členského státu pobytu, která stanoví, že tyto dávky poskytuje tato posledně uvedená instituce na účet příslušné instituce v souladu s právními předpisy příslušného členského státu [bod ii)].

27 Jak potvrzuje znění čl. 22 odst. 2 druhého pododstavce nařízení č. 1408/71, jediným účelem odst. 1 písm. c) bodu i) téhož článku je přiznat pojištěnci, který má povolení příslušné instituce, přístup k „léčení" v jiném členském státě za stejně výhodných podmínek plnění, jako jsou podmínky vztahující se na osoby, jež podléhají právním

předpisům posledně uvedeného státu (viz rozsudky ze dne 12. července 2001, Vanbraekel a další, C-368/98, Recueil, s. I-5363, bod 32; ze dne 23. října 2003, Inizan, C-56/01, Recueil, s. I-12403, bod 21, a ze dne 16. května 2006, Watts, C-372/04, Sb. rozh. s. I-4325, bod 135).

28 Jak zdůraznily španělská vláda, Irsko, kyperská a finská vláda a vláda Spojeného království ve svých písemných vyjádřeních, povinnost, která vyplývá pro příslušnou instituci z čl. 22 odst. 1 písm. c) bodu i) nařízení č. 1408/71, se tedy týká výlučně výdajů souvisejících se zdravotní péčí, která byla pojištěnci poskytnuta v členském státě pobytu, tedy, pokud jde o nemocniční péči jako ve věci v původním řízení, nákladů na lékařské služby v pravém slova smyslu, jakož i výdajů s nimi neoddělitelně spojených, souvisejících s pobytem a stravováním v nemocničním zařízení (viz výše uvedený rozsudek Watts, bod 136).

29 Základním rysem „věcných dávek" ve smyslu nařízení č. 1408/71 je totiž to, že jsou „určeny k pokrytí péče poskytnuté pojištěnci", konkrétně formou úhrady nebo náhrady „lékařských výdajů" vzniklých v důsledku jeho stavu (viz, v kontextu právního režimu týkajícího se sociálního pojištění proti riziku odkázanosti, rozsudek ze dne 5. března 1998, Molenaar, C-160/96, Recueil, s. I-843, body 32 a 34; viz rovněž výše uvedený rozsudek Watts, bod 137).

30 Pojem „peněžité dávky" ve smyslu čl. 22 odst. 1 písm. c) bodu ii) nařízení č. 1408/71 musí být v právu Společenství rovněž vykládán autonomně (viz v tomto ohledu výše uvedený rozsudek Molenaar, body 31 a 33 až 36).

31 Zahrnuje především dávky určené k vyrovnání ztráty příjmu související s pracovní neschopností (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Molenaar, bod 31), která je způsobilá dotknout se životní úrovně dotčené osoby a jeho případných rodinných

příslušníků, jak vyplývá jednak z odkazu v článku 23 nařízení č. 1408/71 na způsob výpočtu, který je založen na příjmu dotčené osoby a může se lišit podle počtu rodinných příslušníků, a jednak z článků 18 a 24 nařízení č. 574/72, které pobírání peněžitých dávek podle čl. 22 odst. 1 písm. c) bodu ii) nařízení č. 1408/71 obecně podmiňují předložením oznámení o zastavení práce nebo, stanoví-li tak právní předpisy uplatňované příslušnou institucí, potvrzení o pracovní neschopnosti vydaným lékařem ošetřujícím dotyčného pracovníka.

32 Ve výše uvedeném rozsudku Molenaar Soudní dvůr mimoto kvalifikoval jako „peněžitou dávku" příspěvek ve stavu odkázanosti, poté, co poukázal zaprvé na to, že vyplácení tohoto příspěvku je pravidelné a není podmíněno ani předchozím vynaložením určitých výdajů, ani *a fortiori* předložením dokladů o vynaložených výdajích, zadruhé na to, že výše uvedeného příspěvku je fixní a nezávislá na výdajích skutečně vynaložených příjemcem na uspokojení běžných životních potřeb, a zatřetí na to, že posledně uvedený má značnou volnost, pokud jde o použití částek, jež jsou mu takto poskytnuty (bod 34). S ohledem na tyto charakteristické rysy Soudní dvůr rozhodl, že dotčený příspěvek představuje finanční pomoc, která umožňuje celkově zlepšit životní úroveň odkázaných osob tím, že vyrovnává dodatečné náklady vzniklé v důsledku jejich stavu (bod 35).

33 Z analýzy uvedené ve dvou předchozích bodech vyplývá, že pojem „peněžité dávky" se vztahuje na pravidelné dávky, spočívající v zajištění náhradního příjmu nebo finanční podpory, určených k zachování celkové životní úrovně nemocné osoby a jejích případných rodinných příslušníků. Tento pojem se naopak nevztahuje na náhradu již vynaložených výdajů, jako jsou vedlejší výdaje dotčené ve věci v původním řízení.

34 Je třeba ostatně poukázat na to, že podle ustálené judikatury je cílem čl. 22 odst. 1 nařízení č. 1408/71 umožnit pojištěnci, který získal povolení příslušné instituce k odjezdu do jiného členského státu za účelem léčení přiměřeného jeho zdravotnímu stavu, pobírat věcné dávky v nemoci na účet příslušné instituce podle právních

předpisů státu, v němž jsou dávky poskytovány. Naproti tomu, předmětem tohoto článku, vykládaného ve světle jeho cíle, není stanovit „náhradu výdajů, vynaložených v souvislosti s léčením poskytnutým v jiném členském státě, podle sazeb platných v příslušném státě, ze strany členských států" (rozsudky ze dne 28. dubna 1998, Kohll, C-158/96, Recueil, s. I-1931, bod 27, a Vanbraekel a další, uvedený výše, bod 36).

35 Peněžité dávky, jež jsou na základě čl. 22 odst. 1 písm. c) bodu ii) nařízení č. 1408/71 poskytovány příslušnou institucí podle jí uplatňovaných právních předpisů, nelze tedy chápat tak, že pokrývají náhradu takových výdajů vynaložených v souvislosti s léčením v jiném členském státě, jaké jsou dotčeny v původním řízení.

36 Jak vyplývá z názvu oddílu, do nějž náleží, článek 36 nařízení č. 1408/71 se týká výlučně otázky náhrady mezi institucemi. Jak upozornila ve svém písemném vyjádření kyperská vláda, tento článek nepřiznává žádné nároky pojištěncům.

37 Stejně jak učinila španělská vláda, je třeba ještě poukázat na to, že pokud jde o upřesnění právního režimu jiných než věcných nebo peněžitých dávek, nařízení č. 1408/71 obsahuje pro tyto účely výslovná ustanovení, jak to dokládá článek 59 uvedeného nařízení v kapitole pojednávající o pracovních úrazech a nemocech z povolání, který se týká „[n]áklad[ů] na převoz osoby, která utrpí pracovní úraz nebo u které je zjištěna nemoc z povolání".

38 Konečně je namístě zdůraznit, že předcházející výklad je třeba chápat tak, že jím není dotčeno řešení, které by vyplývalo z případného uplatnění článku 49 ES. Tento článek totiž brání vnitrostátní úpravě, která by vylučovala náhradu vedlejších výdajů

vynaložených pacientem, jemuž byl povolen odjezd do jiného členského státu za účelem nemocničního léčení, pokud stanoví náhradu těchto výdajů v případě, že léčení je poskytnuto v zařízení spadajícím pod dotčený vnitrostátní systém (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Watts, bod 139).

39 S ohledem na výše uvedené je třeba odpovědět na první otázku tak, že čl. 22 odst. 1 písm. c) a odst. 2, jakož i článek 36 nařízení č. 1408/71 musí být vykládány v tom smyslu, že pojištěnci, který získal povolení příslušné instituce k odjezdu do jiného členského státu za účelem nemocničního léčení přiměřeného jeho zdravotnímu stavu, nepřiznávají nárok na náhradu, ze strany uvedené instituce, výdajů na cestu, pobyt a stravu vynaložených na území tohoto členského státu jím samotným nebo osobou, která jej doprovázela, s výjimkou výdajů na pobyt a stravu pojištěnce v nemocničním zařízení.

40 Vzhledem k této odpovědi není namístě přezkoumávat druhou otázku.

Ke třetí otázce

41 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda právo Společenství, konkrétně články 10 ES a 249 ES, jakož i článek 22 nařízení č. 1408/71, brání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví nárok na dodatečné dávky nad dávky stanovené v článku 22 nařízení č. 1408/71 v případech uvedených v odst. 1 písm. a) tohoto článku, ovšem nikoli v případech uvedených v písm. c) téhož odstavce.

42 V tomto ohledu, aniž by bylo třeba vyjadřovat se ke srovnatelnosti situací uvedených v písm. a), respektive písm. c) odstavce 1 uvedeného článku 22, je třeba poukázat na to, že na dotčené dodatečné dávky se tento článek 22 nevztahuje. Za těchto podmínek, jak uvedlo Irsko, jakož i polská vláda a vláda Spojeného království ve svých písemných vyjádřeních, takovou právní úpravu, jaká je dotčena v původním řízení, nelze považovat za zasahující do práva na věcné dávky a na peněžité dávky, které čl. 22 odst. 1 písm. c) nařízení č. 1408/71 přiznává pojištěnci, jemuž příslušná instituce podle tohoto ustanovení povolila odjezd do jiného členského státu za účelem léčení.

43 Z toho vyplývá, že uvedená právní úprava neporušuje povinnosti vyplývající z čl. 22 odst. 1 písm. c) nařízení č. 1408/71, a nebrání tedy přímému účinku tohoto ustanovení.

44 Tato právní úprava neohrožuje zásadu loajální spolupráce vyjádřenou v článku 10 ES.

45 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že vnitrostátní právní úprava, která stanoví nárok na dodatečné dávky nad dávky stanovené v čl. 22 odst. 1 nařízení č. 1408/71 v případě uvedeném v písm. a) tohoto odstavce 1, ovšem nikoli v případě uvedeném v písm. c) téhož odstavce, nebrání přímému účinku tohoto ustanovení a neporušuje zásadu loajální spolupráce vyplývající z článku 10 ES.

Ke čtvrté otázce

46 Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je, zda taková změna, k jaké došlo ve vnitrostátní právní úpravě v roce 1995 a podle níž se pojištěnec, jemuž vnitrostátní

zdravotnický systém nemůže poskytnout v přiměřené lhůtě péči, kterou vyžaduje jeho zdravotní stav, nemůže domáhat úhrady výdajů na zdravotní péči poskytnutou zdravotnickými odborníky usazenými ve Španělsku, kteří nespadají pod uvedený systém, ačkoliv za podmínek stanovených v článku 22 nařízení č. 1408/71 jsou španělské orgány povinny povolit pojištěnci odjezd do jiného členského státu za účelem léčení na jejich náklady, je slučitelná s články 12 ES, 49 ES, 81 ES, 82 ES a 87 ES.

47 Je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jeho rozsudku, tak i relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru (viz zejména rozsudky ze dne 15. prosince 1995, Bosman, C-415/93, Recueil, s. I-4921, bod 59, a ze dne 13. července 2000, Idéal tourisme, C-36/99, Recueil, s. I-6049, bod 20).

48 Soudní dvůr nicméně dospěl k závěru, že nemůže rozhodnout o předběžné otázce položené předkládajícím soudem, pokud je zjevné, že výklad nebo posouzení platnosti právního předpisu Společenství, požadované vnitrostátním soudem, nemají žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém, nebo také pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (viz výše uvedené rozsudky Bosman, bod 61, a Idéal tourisme, bod 20).

49 Předběžná otázka totiž nesměřuje k získání poradních stanovisek k obecným nebo hypotetickým otázkám, ale je odůvodněna potřebou skutečného vyřešení sporu (viz rozsudek ze dne 12. března 1998, Djabali, C-314/96, Recueil, s. I-1149, bod 19).

50 V projednávané věci, jak vyplývá ze samotného znění čtvrté otázky a důvodů uvedených předkládajícím soudem na podporu této otázky, je jejím cílem, aby Soudní dvůr posoudil případnou existenci diskriminace v neprospěch španělského pojištěnce, jemuž vnitrostátní systém není schopen poskytnout lékařskou péči v přiměřené lhůtě a který se obrátí na španělského soukromého poskytovatele této péče, spočívající v tom, že takový pojištěnec nemá od změny právních předpisů, k níž došlo v roce 1995, na základě vnitrostátního práva již nárok na úhradu výdajů vynaložených na zdravotní péči u takového poskytovatele, s výjimkou lékařsky naléhavého případu, ačkoliv pojištěnec, jemuž příslušná instituce povolila lékařskou péči v jiném členském státě, má podle čl. 22 odst. 1 písm. c) nařízení č. 1408/71 na úhradu takových výdajů nárok.

51 Je přitom nutné konstatovat, jako to učinily španělská vláda a vláda Spojeného království ve svých písemných vyjádřeních, že tato otázka nesouvisí s předmětem sporu v původním řízení, který se zabývá nahraditelností či nenahraditelností výdajů na cestu, pobyt a stravu vynaložených pojištěncem a osobou, která jej doprovázela do jiného členského státu, aby tam s povolením příslušné instituce podstoupil nemocniční léčení.

52 Na čtvrtou otázku tedy není namístě odpovídat.

K nákladům řízení

53 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

1) **Článek 22 odst. 1 písm. c) a odst. 2, jakož i článek 36 nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996, musí být vykládány v tom smyslu, že pojištěnci, který získal povolení příslušné instituce k odjezdu do jiného členského státu za účelem nemocničního léčení přiměřeného jeho zdravotnímu stavu, nepřiznávají nárok na náhradu, ze strany uvedené instituce, výdajů na cestu, pobyt a stravu vynaložených na území tohoto členského státu pojištěncem a osobou, která jej doprovázela, s výjimkou výdajů na pobyt a stravu pojištěnce v nemocničním zařízení.**

2) **Vnitrostátní právní úprava, která stanoví nárok na dodatečné dávky nad dávky stanovené v čl. 22 odst. 1 nařízení č. 1408/71, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením č. 118/97, v případě uvedeném v písm. a) tohoto odstavce 1, ovšem nikoli v případě uvedeném v písm. c) téhož odstavce, nebrání přímému účinku tohoto ustanovení a neporušuje zásadu loajální spolupráce vyplývající z článku 10 ES.**

Podpisy.